

Megadom magam Lacika

Szokatlanul hangos a *Műcsarnok*: gyerekek rohanganak a termekben, pörgetik a középen elhelyezett forgatható hengert, mutogatnak, magyaráznak, húzzák-nyúzzák a fáradó szülőket. Nem nézői, hanem kiállítói a tárlatnak: a „művészek”.

Megnyílt *A gyermek világa* című kiállítás a *Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége* rendezésében. A maga nemében mindaddig egyedülálló: gyermekrajzok, és mintegy hatvan művész ezekre készített variációi láthatók a termekben.

Stand a kiállítóteremben

A megnyitón ki-ki a „párját” kereste, művészek a gyerekeket, a gyerekek a rajzokat. *Schöner Mihály* munkáit — a hozzájuk tartozó, ihlető gyermekrajzokkal együtt — egy vásári standon állították ki. A rajzok színes bohócfigurái, katonái, autói, mézeskalácsformában néznek vissza az asztalról; hűek az eredetihez, mégis mások. Kérdésünkre a láthatót a művész szóban is kiegészítette:

— Minden rajzról le lehet mérni, hogy hány éves gyerek csinálta. Fejlettségi foka, és az a mód, ahogy világlátását kifejezi, pontosan elárulja ezt. Nem arról van tehát szó, hogy az itt látható rajzok készítői művészek lennének. Egyszerűen életkoruknak megfelelően ebben a sajátos formai jelzőrendszerben,

ösztönös szabadrajzban fejezik ki magukat.

Természetes vége ennek a képességnek az elvesztése egyenesen elkerülhetetlen? Kinővik a gyerekek?

— A kifejezőmód változása természetes. Az már inkább csak tipikus, hogy a kifejezési inger is elvész, a gazdag fantáziavilág elszegényedik. Mai esztétikai nevelésünkben éppen az hiányzik, hogy megtartsa mindezt, meghozza úgy, hogy a szépség megismerésére is, de megerősítésére is igénye legyen a gyerekeknek. A legfontosabb, persze, az, hogy közvetíteni tudjuk hozzájuk az alkotás, a megvalósítás örömét, ami a kisgyerekekben még egészen természetesen megvan, hisz benne, komolyan veszi.

Fantomjárgány és sebesség

A legtöbb gyerek nem szívesen beszél arról, mi jutott eszébe, amikor rajzolt, a kép viszont kifejezi mindezt. Csak érteni kell. *Raposa Tibor* hétéves, szóra bírni bizonyára nehéz — nekem nem sikerült —, de rajzából *El Kazovszkij* és *Szalay Zoltán* festőművészek sok

mindent megértettek, s egy részét a maguk egyénisége szerint közvetítették is. *Sajátos tolmácsszerű* ez.

Amíg a látásmód alapvetően életkor kérdése, az ábrázolt tárgyak többről áruklodnak: arról, hogy mennyire változik napjainkban a gyermeki kör-

nyezet, és ebből mit tart lényegesnek a gyermekszem.

Fogyóban az ijesztő vagy kedves mesefigurák. Persze, akad még néhány sárkány, indián, királylány — épp csak emlékeztetőül arra az időre, amikor még a valóságos mese kötötte le a gyermeki fantáziát a mesés valóság helyett. Sok a repülő, a vonat — kevesebb a géppisztoly, a tank. Sok rajz kötődik eseményhez — karácsony, utazás —, és, érdekes módon, a legtöbb kis „alkotás” cselekvést, történetet ábrázol. Ha a gyerekek tájat rajzol, ott épp vihar tör ki, ha bohócot, az éppen elesik, ha mentőautót, az éppen szíre-názik. Ezért is tudja „elmesélni” magának a képet. És ezért hiszi sokszor, hogy mi is képesek vagyunk rá.

Zsemberi Erika négy és fél éves. Képe címét

is megmondja: *Fantomjárgány*. Rajza nélkül elképzelni is nehezen tudnám — neki természetes. *Krajtsovits Margit* keramikusművész készítette a variációt, *Sebesség* címmel:

— Amikor a rajzokat végignéztük, már ki-ki a szerint választott, hogy mi fogta meg a látottakból — mondja. — De mégsem másolás ez. Számomra Erika rajzából a kerekék voltak a legkifejezőbbek, ezt tartottam még alapotvumnak, így lett belőle sebesség.

Mit jelent a művészek ez a „kirándulás”?

— Sok örömet, Kénytelenek vagyunk egy kicsit elfordulni saját világtól, kinyitni valami másnak, ami, persze, mégiscsak a saját világunk szerint alakul át. Remélem, ennek a kezdeményezésnek lesz folytatása.

„Helybenrajz”

A hajlandóság, az igény sokakban megvan. A gyerekekben leginkább. Igaz, ők még csak kirajzolni tudják.

A legelső terem önálló kiállítás, címe: *Láthatóvá tett világ*. Nemzetközi gyermekrajztárlat, a képek legnagyobb része kollektív munka. A terem falát — embermagasságig — fehér papír borítja, hajdanvolt fehér papír. Mellette ugyanis számtalan színes filctollal a kezükben gyerekek tolonganak, ügyeskednek, támaszkodva, nekitenyerelve, elmélyülten rajzolnak.

A kiállításoknak a nemzetközi gyermekév ad különös aktualitást. De az alkalmat nem teszi ki-

zárólagossá. A gyerekek — szerencsére — nem is érzékelik, hogy idén különösen fontosak a felnőttvilág számára. Gesztusaikat — ezt is — természetesen fogják fel, és örülnek neki. Legyen igazuk.

Váli Dezső festőművész kitaróan — és nagy sikerrel — próbálkozott *Strbik Lacika* négy és fél éves kisfiú rajzával. A csupakerék vonatból munkája nyomán sötét-kék, igazi, felnőttvonat lett. És egy másik is, egy pasztell árnyalatú, fekete betűs felírással: „*Megadom magam, Lacika. A te vonatos rajzod a jobb.*”

Csáki Judit